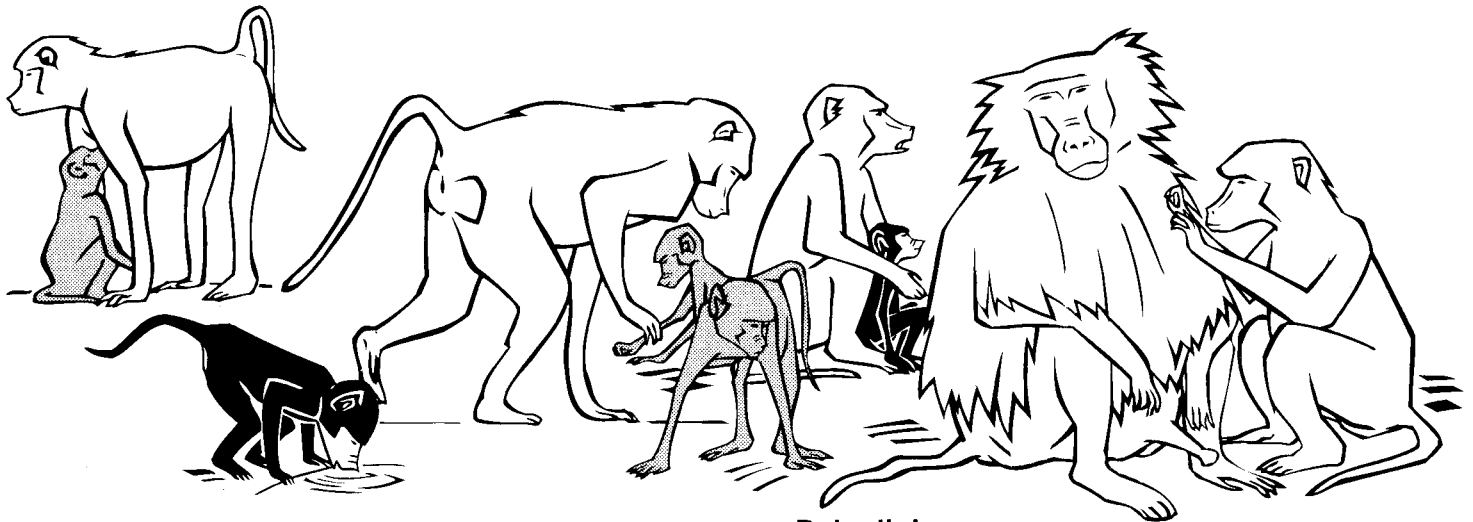

Kappebavianer fakta

Social organisering

Kappebavianer lever i faste familiegrupper. Familiegruppen består af én kønsmoden han og 6-7 hunner med unger. Der findes en fast rangorden i familieguppen. Hannen er den dominerende og har den højeste rang.

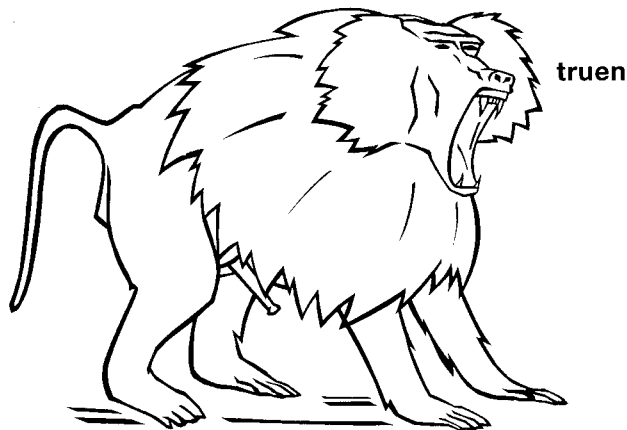
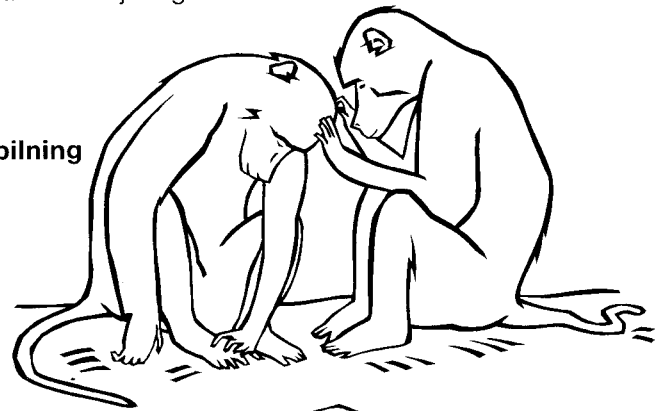
Om dagen kan flere familiegrupper mødes i flokke på op til 50 aber. Støder flokken på et rovdyr eller en fremmed flok kappebavianer, forsvare de dominerende hanner hunnerne og ungerne.

Mange familiegrupper samles om aftenen og overnatter på klippeafsats i ly for rovdyr. Flokken kan tælle op mod 300 aber.

Pelspilning

Pelspilningens vigtigste funktion er den fysiske kontakt mellem bavianerne. Gennem berøringerne lærer bavianerne deres plads at kende i flokken og rangordenen opretholdes. Bavianer af lav rang piller bavianer af høj rang.

pelspilning

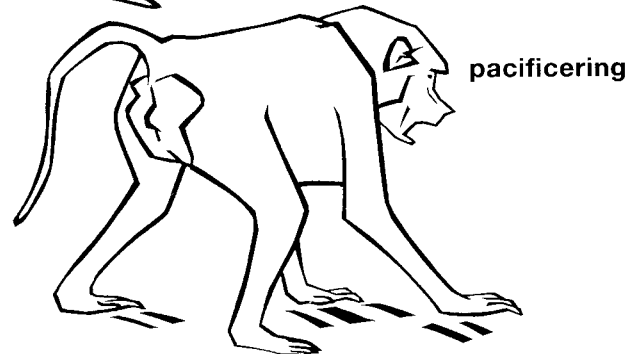

truen

Truen

Hanbavianen truer ofte. Han truer ved at stirre på sin modstander, dreje ørerne let fremad og rejse hårene på ryggen, nakken og skuldrene. Munden åbnes, og de store hjørnetænder blottes. Samtidig har han erigeret penis. Truslen kan ende med, at modstanderen afstraffes.

Med trueadfæren holder hanbavianen sammen på familieguppen, opretholder sin rang som den dominerende i gruppen og sørger for ro og orden mellem hunnerne.

pacificering

Pacificering

En bavian, der trues, pacificerer sin modstander ved at vende bagdelen til, slå halen til side, dreje hovedet og skrig. Med lyde og positurer fortæller aben, at den underkaster sig. Situationen afsluttes evt. med en skinparring, eller med at den bavian, der har underkastet sig, pelspiller den dominerende.

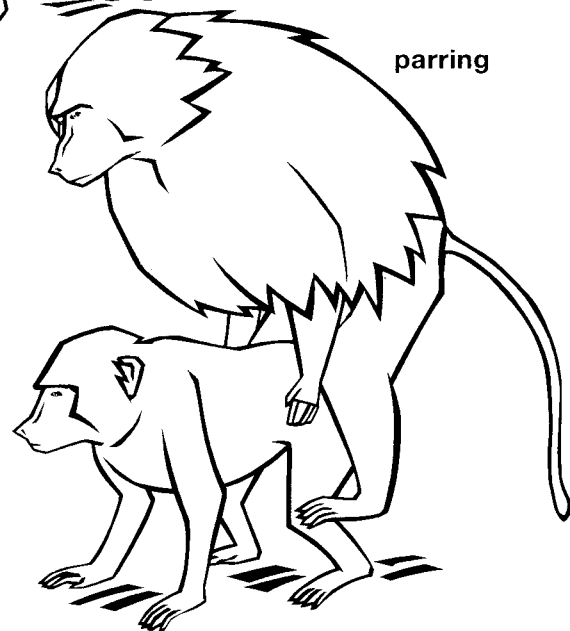
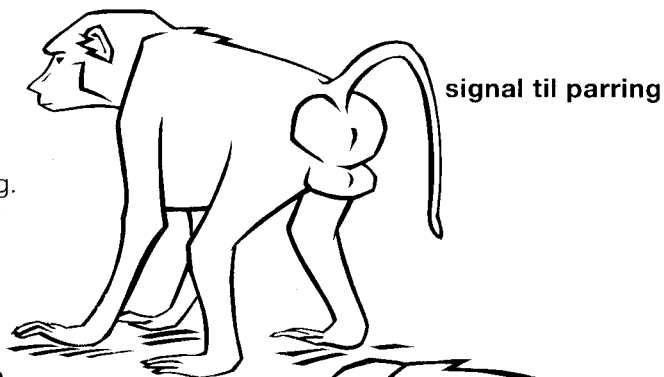
Pacificeringssignalerne sikrer, at der sjældent forekommer kampe mellem kappebavianer.

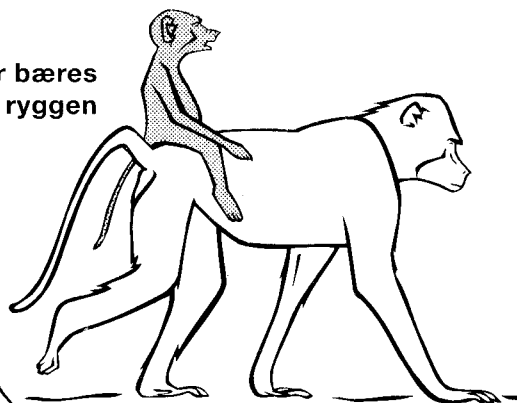
Sexuel adfærd

Når hunbavianen har ægløsning (1 gang pr. mdr.) og kan befrugtes, svulmer bagdelen op og bliver stærkt farvet. Hunnen præsenterer bagdelen for hannen. Er han motiveret, udløser signalet parring. Posituren "at vende bagdelen til" er et signal, der anvendes både under pacificering og parring. Da signalet oprindeligt stammer fra parringsadfærden, betegnes den pacificerende adfærd som ritualiseret adfærd.

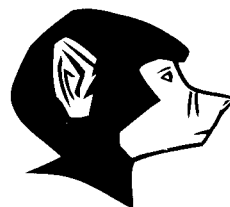
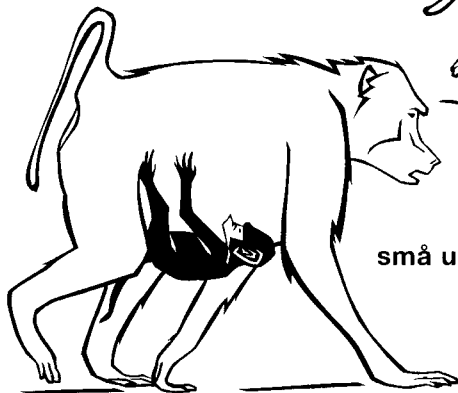
Den dominerende hanbavian fra en familiegruppe parrer sig kun med sine egne hunner. Unge hanner over sig ved at parre de voksne hunner, der ikke er i brunst.

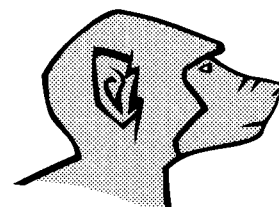
ældre unger bæres på ryggen

små unger bæres på maven

sort unge

brun unge

Yngelpleje

Ved fødslen er ungens pels mørk. Panden er hvælvet og øjnene er store. Ungens bevægelser er kluntede, og af og til klynker den. Både bevægelser, former og farver er signaler, der udløser yngelplejeadfærd hos de voksne bavianer. En unge viser ingen interesse for omverdenen, før den er to uger gammel. Ungen bliver mere og mere nysgerrig og dristig, jo ældre den bliver. Voksne bavianer er næsten aldrig aggressive overfor små sorte unger. Når ungen er ca. 5 måneder gammel, skifter pelsen farve fra sort til de voksnes brune farve. Hermed ændres ungens status i flokken sig også. Fra at være "fredet" skal ungen nu finde sin plads i

flokkens rangorden.

Bavianmødre er mere restriktive overfor hununger end overfor hanunger. Hanunger bevæger sig længere væk fra moderen under leg end hununger gør, og de har generelt mindre kontakt med moderen. Når ungerne er 2-3 år gamle, nærmer de sig den kønsmodne alder. Hunungerne forlader kun familiegruppen, hvis de kan følge en hanbavian. Hanungerne forlader familiegruppen og danner rene hangrupper, indtil de evt. selv etablerer en familiegruppe.

I Zoo

Kappebavianerne i Zoo repræsenterer en familiegruppe med én kønsmoden han, 8-9 kønsmodne hunner og deres unger. Når hanungerne bliver kønsmodne, fjernes de fra familiegruppen. Fodringstid: kl. 13.30 (hver dag).

Litteratur

Dyrenes adfærd. Georg Møller. Kaskelot, 1977.
Lademanns Dyreleksikon. Bd. 1.
Primaternes verden. Niels Bolwig. Gad, 1982.
Sociobiology. Edward O. Wilson, 1978.
Spørg i Zoo-informationen og få yderligere oplysninger om kappebavianer.

Chimpanser fakta

Social organisering

Chimpanser lever i grupper bestående af 1- 2 hanner og 5-6 hunner. Gruppen bor i et fast område sammen med andre chimpansegrupper. Alle kender hinanden.

I de enkelte grupper er der rangorden, og chimpansen med højest rang leder gruppen. Gruppernes sammensætning er dog ikke særlig stabil, da chimpanserne hyppigt skifter gruppe indenfor området.

Chimpanser blander sig sjældent med chimpanser fra andre områder. Kønsmodne hunner udvander dog og slutter sig til chimpanser i andre områder. Hanner bliver i det område, de er født.

Chimpansernes sprog

Chimpanser har et meget nuanceret sprog. Det består af en lang række signaler: mimik, lyde, positioner og berøringer.

Mimik og lyde

Chimpanser gør brug af mange forskellige ansigtsudtryk, når de kommunikerer indbyrdes. Ofte er mimikken forbundet med lyde.

Imponerløb

De højest rangerende hanner viser deres dominans ved imponerløb. De løber, stamper i jorden, svinger med grene eller andre genstande og larmer voldsomt. Hårene rejses på skuldre og overarme, mens læberne pustes op og presses sammen, så munden bliver til en ret linie.

Venlig: Når chimpanser leger. Bliver legen for voldsom, trækkes overlæben tilbage, så fortænderne kommer til syne. Chimpansen udstøder gryntende lyde.

Frygt: Når en chimpanse er meget skræmt eller ophidset. Ofte skrider den højt. Chimpansen kan f.eks. blive skræmt, når en dominerende han foretager imponerløb, eller hvis chimpansen pludselig står foran noget ukendt.

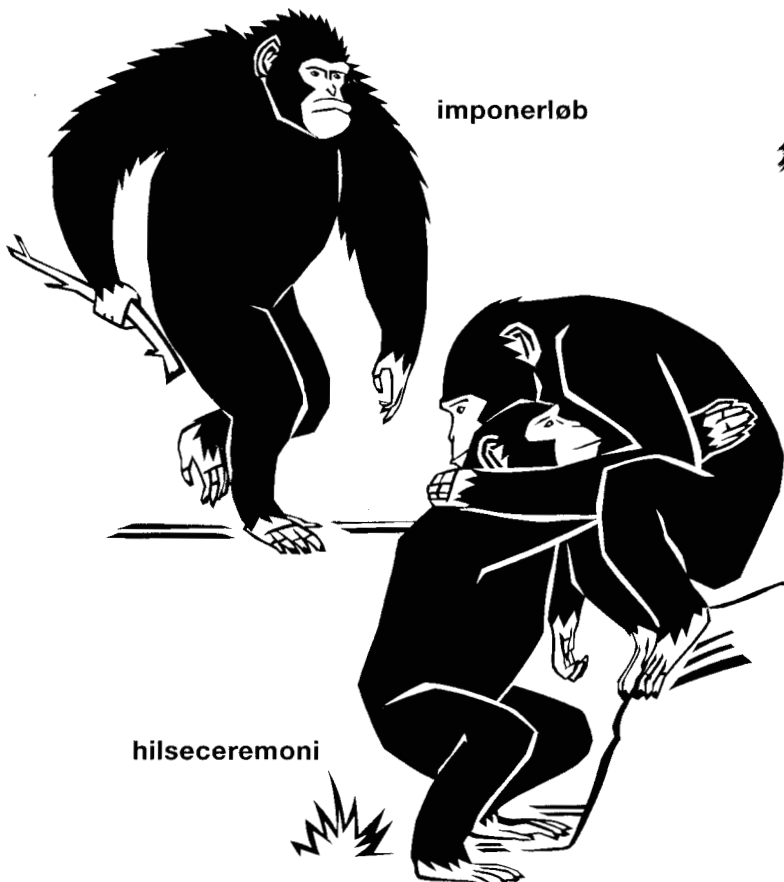
Ophidselse: Med høje lyde og trutmund viser chimpansen, at den er ophidset. F.eks. når chimpansen angribes eller tigger mad fra en anden chimpanse. Adfæren påvirker ofte resten af gruppen, så alle hylér op.

Opmærksom: I fredelige situationer som spisning, pelsrensning eller anden kontakt mellem chimpanserne. Samtidig udstødes gryntelyde.

Vrede: Når en chimpanse truer en anden chimpanse. Samtidig udstøder den lette hyl. Truer chimpansen mere voldsomt, trækker den læberne helt tilbage og udstøder høje skrig.

imponerløb

hilseceremoni

Berøringer

Chimpanser søger ofte fysisk kontakt med hinanden. Berøringer bruges som hilseceremoni. Når chimpanser mødes efter en længere adskillelse, omfavner og rører de ved hinanden eller holder i hånd.

Efter et slagsmål mellem to chimpanser forsøger den underlegne at få kontakt med angriberen ved at krybe sammen og række hånden frem. Angriberen svarer med en omfavnelser eller ved at rense pelsen på den underlegne chimpanse.

Sexuel adfærd

Når en hunchimpanse kommer i brunst (ca. 1 gang om måneden) svulmer hendes bagdel op. Gentagne gange præsenterer hun bagdelen for gruppens hanner. Hvis en han er motiveret, undersøger han hunnens kønsorganer og parrer sig med hende. Alle hanner i gruppen har mulighed for at parre sig med hunnen. Den højst rangerende han vil dog forhindre, at andre hanner kommer til på det tidspunkt, hvor chancen for befrugtning er størst.

Intelligens

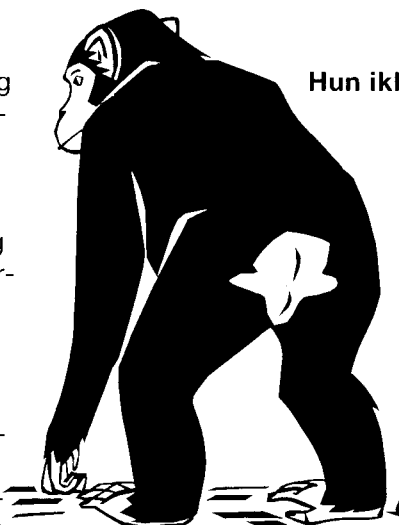
Chimpanserne er den nærmeste nulevende slægtning til mennesket. Chimpansernes hjerne ligner vores. Chimpanserne giver udtryk for mange følelser. De kan vise frygt, nysgerrighed, ophidselse og vrede.

Den fleksibilitet chimpanserne viser ved hyppigt at skifte gruppe, evnen til at løse opgaver og til at samarbejde tyder på, at chimpanserne har en betydelig intelligens.

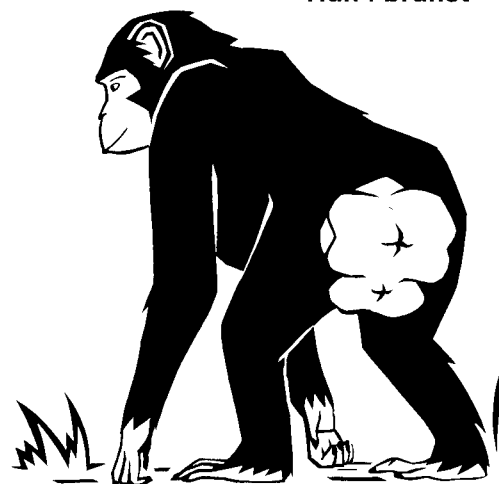
I Zoologisk Have forsøger man på forskellig vis at give chimpanserne udfordringer, der kan tilfredsstille deres nysgerrige og undersøgende adfærd.

Yngelpleje

En hunchimpanse kan få en unge hvert 5-6 år. I de første leveår holder ungen sig tæt til sin mor. Først i 5-6-årsalderen bliver den mere uafhængig. Den bygger sin egen soverede, rider ikke længere på sin mors ryg og finder selv sin mad. Trods denne uafhængighed bevarer ungen en tæt kontakt til sin mor.

Hun ikke i brunst

Hun i brunst

Indtil 9-årsalderen tilbringer hanunger mest tid sammen med familien. Herefter slutter han sig til andre grupper og finder sin plads i rangordenen. En hununge forlader sin familie i 10-årsalderen, når hun for første gang kommer i brunst. Hun søger kontakt med chimpanser fra andre områder og parrer sig med hannerne. Efter flere besøg i det ny område forlader hun det gamle for altid.

Våben og værktøj

Chimpanser anvender værktøj og våben. Pinde bruges til at få fat på genstande eller som slag- og kastevåben.

Kviste, hvor chimpansen først har fjernet bladene, bruges til at fiske termitter med. Gennemtyggede blade anvendes som svamp til at suge vand op med.

I Zoo

Chimpansegruppen i Zoo består af en kønsmoden han, 4-5 kønsmodne hunner og deres unger. Chimpanseanlæggets indretning gør det muligt at iagttage, hvorledes chimpanserne bruger redskaber og er i stand til at løse opgaver. Fodringstid: kl. 15.30

Litteratur

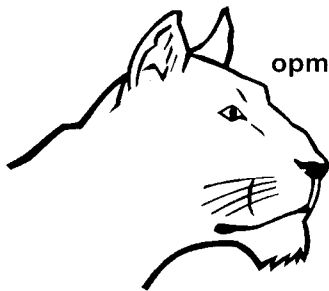
Dyrenes adfærd. Georg Møller. Kaskelot, 1977.
Gennem et vindue. Jane Goodall. Gyldendal, 1991.
Menneskeaber. Annemarie og Christian R. Schmidt. Skarv, 1991.
Primaternes verden. Niels Bolwig. Gad, 1982.
Sociobiology. Edward O. Wilson. 1978
Spørg i informationen og få yderligere oplysninger om chimpanser.

Flokken

Løver er de eneste katte, der lever i flok. En løveflok består af 1-3 kønsmodne hanner og 4-10 kønsmodne hunner med deres unger. Hunløverne danner den faste kerne i flokken, mens hanløverne kun er medlemmer, så længe de kan holde andre hanløver på afstand (ca. 3 år). Hunungerne forbliver i flokken. Hanungerne forlader flokken i 3-årsalderen. Når de er 4-5 år gamle og fuldt udviklede, begynder de at opsøge en flok fremmede hunløver, de kan overtage.

Overtagelse af en flok

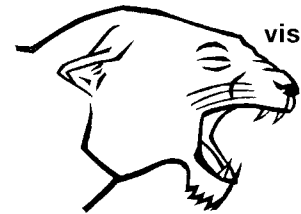
Når hanløver overtager en løveflok, jages de gamle hanner væk, små unger dræbes og drægtige hunløver aborterer. På den måde kommer hunnerne i brunst og kan parres. Hunløverne har derfor oftest unger samtidig. Hanunger i samme alder forlader flokken samlet. Sammen har de en større chance for senere at overtage en flok hunløver.

opmærksom

truer

viser frygt

Signaler

For at holde sammen på en flok kræves et velfungerende kommunikationssystem.

Løver bruger forskellige langdistance signaler og kortdistance signaler.

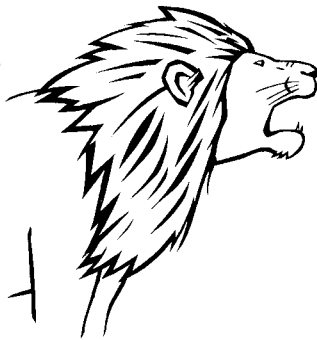
Langdistance signaler som lugte og brøl anvendes ved afmærkning af territoriet. Kortdistance signaler som mimik, lyde, lugte og berøringer anvendes ved kommunikation mellem flokkens medlemmer.

Territorium

De fleste løveflokke er fastboende. Løverne har et territorium. Territoriet opretholdes især af flokkens hanløver og afmærkes med duftstoffer (urin og ekskrementer), skrubespor og ved brøl.

Nogle løver (ofte unge og gamle dyr) lever som nomader. De følger de store flokke af gnuer, zebraer og gazeller på deres årlige vandringer.

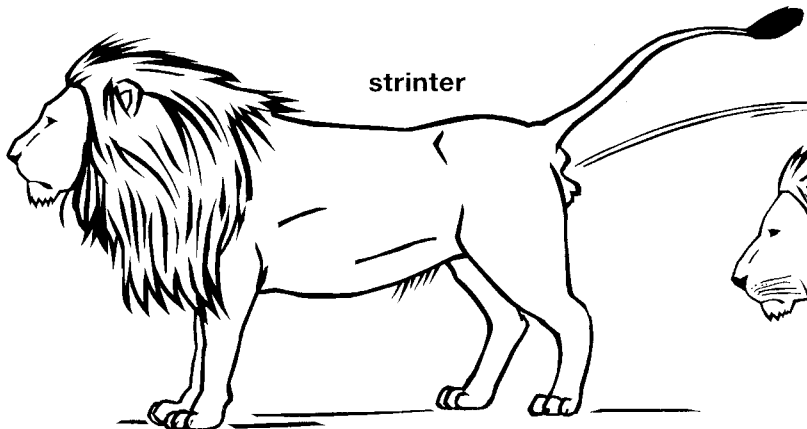
brøler

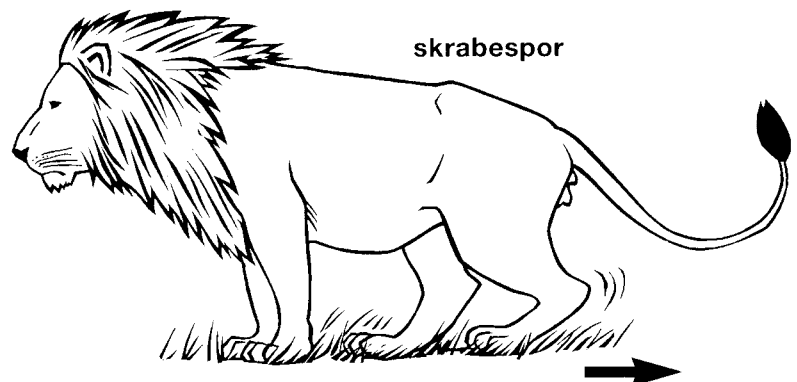
afsætter urin og ekskrementer

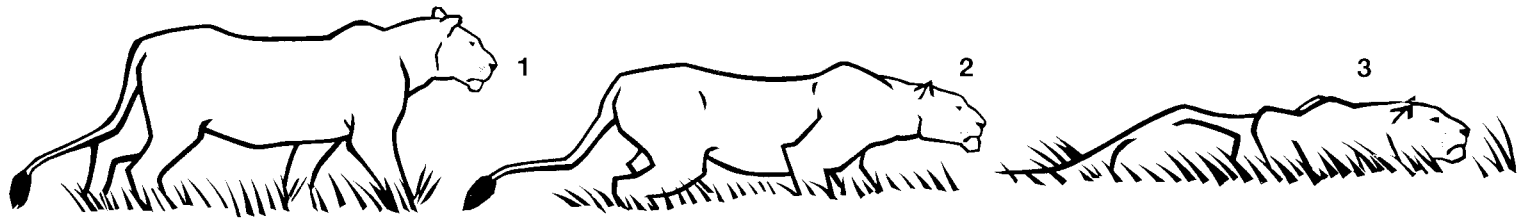

strinter

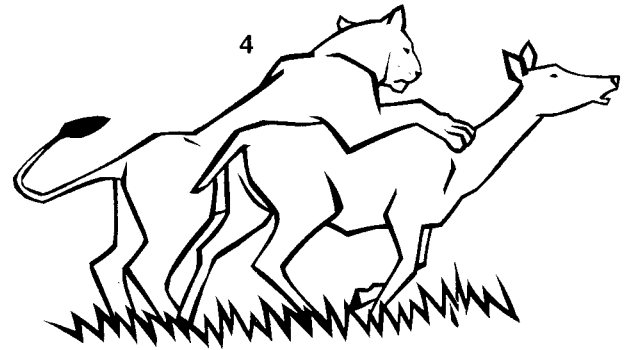
skrubespor

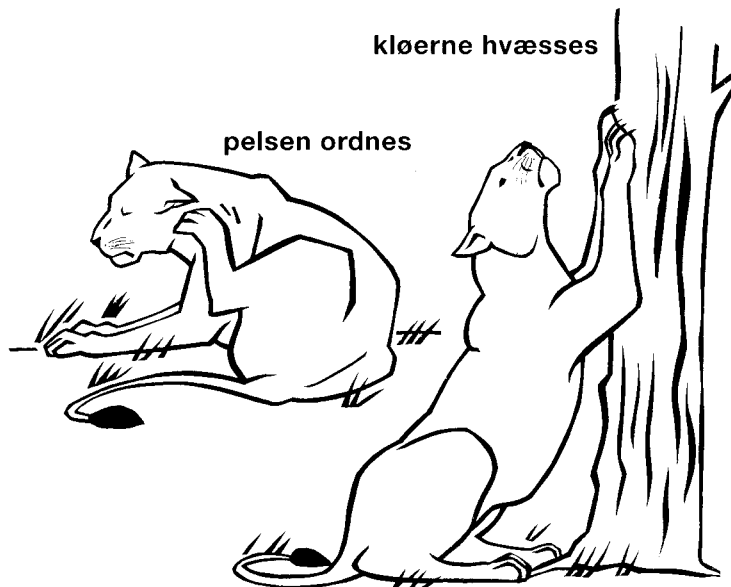
Jagten

Løver er dårlige løbere, men gode dræbere. En løve kan f.eks. med lethed dræbe en zebra, men har vanskeligt ved at løbe den op. For at få succes med jagten samarbejder løverne. De jager i flok. Løverne må snige sig tæt ind på byttet, inden det angribes. Buske eller fordybninger i jorden benyttes som skjul. Jo tættere løverne kommer på byttet, jo mere trykker de sig mod jorden. Det er hunløverne, der jager og nedlægger byttet. Jagten lykkes dog kun hver 4. gang. Hanløverne æder først, derefter hunnerne og til sidst ungerne.

Leg

Løveungernes leg er en vigtig oplæring til voksenlivet. Gennem legen finpudses den medfødte jagtteknik. Legen består i at gemme sig for hinanden, springe på hinanden, løbe efter hinanden og udføre brydekampe. Voksne hunløver leger hyppigt med ungerne og af og til med hinanden. Hanløverne deltager sjældent i legen.

Sexuel adfærd

Når hunløverne kommer i brunst (ingen regelmæssig cyklus), udskiller de en særlig duft, der fanger hanløvens opmærksomhed. Når hannen har fået færten af en hun i brunst, snuser han ofte til hende i længere tid. Under selve parringen bider hanløven sig fast i nakken på hunløven (ritualiseret adfærd). Parringen gentages mange gange i løbet af dagen. Der er eksempler på, at en hanløve har parret sig med den samme hunløve 74 gange i løbet af et døgn.

Den "dovne" løve

Det er almindeligt at se løver ligge og dase 20-21 timer i døgnet. Hanløverne ligger ofte på afstand af hunnerne. I hvileperioden fordøjer løverne deres måltid og bruger lang tid på at soignere sig. Med den ru tunge og klørne renses pelsen. Klørne hvæsses på træstammer, og gennem strækøvelser holdes muskulaturen smidig. Løverne behøver kun at være aktive få timer i døgnet, da de æder en meget proteinrig kost, som hurtigt dækker energibehovet.

I Zoo

Løveflokken i Zoo består af en kønsmoden han, to kønsmodne hunner og deres unger. Af og til fodres løverne med hele dyr, og det er muligt at iagttage, hvorledes et bytte åbnes og fortæres. Fodringstid: kl. 13.00 (undt. tirsdag)

Litteratur

Alverdens fauna. Bd. 1.
Dyrenes adfærd. Georg Møller. Kaskelot 1977.
Lademanns Dyreleksikon. Bd. 9.
Store katte. Susan Lumpkin. Klematis, 1993.
Sociobiology. Edward O. Wilson. 1978.
Spørg i Zoo-informationen og få yderligere oplysninger om løver.

Flamingoer fakta

Flokken

Flamingoer holder til ved saltvandssøer og i brakvandsområder. De lever i store flokke, som kan rumme flere tusinde fugle. Flokkens adfærd er synkroniseret, hvilket vil sige, at fuglene udfører adfærdsmønstrene i takt. Flamingoer er ikke territoriale, men har i yngletiden et redeterritorium.

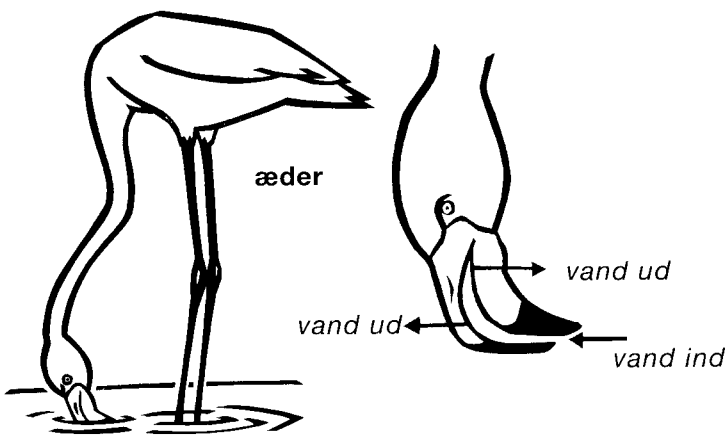
Fjerpudsning og vingestrækning

Flamingoer pudser deres fjerdragt med næbbet. Fjerene på hals og hoved renses med foden. Efter fjerpudsningen strækker og ryster fuglene sig.

Ædeadfærd

Flamingoer pløjer med næbbet i søbunden og stamper med fødderne, så alger og krebsdyr hvirvles rundt. Vand, alger og krebsdyr suges ind i næbbet. Vandet presses derpå ud igen, men alger og krebsdyr tilbageholdes af horn-tænder langs næbbkanten.

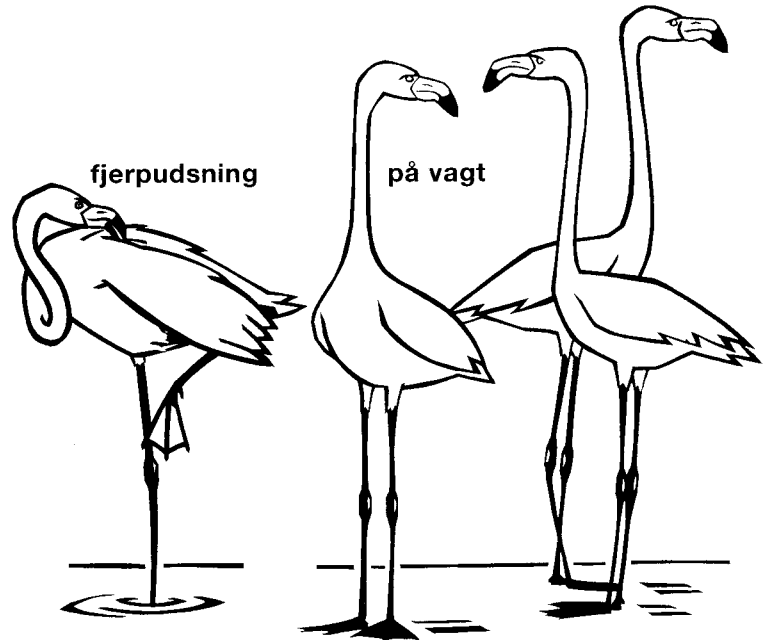
Næbbet virker som et filter. Flamingoer filtrerer ca. 120 liter vand i timen.

Flamingoer - høje og lyserøde

Flamingoer har en lang hals og lange ben. De vader ud i søerne og søger føde på op til 80 centimeters dybde.

Flamingoernes røde farve stammer fra et farvestof, der findes i deres føde. Farvestoffet afsættes i flamingoernes fjerdragt.

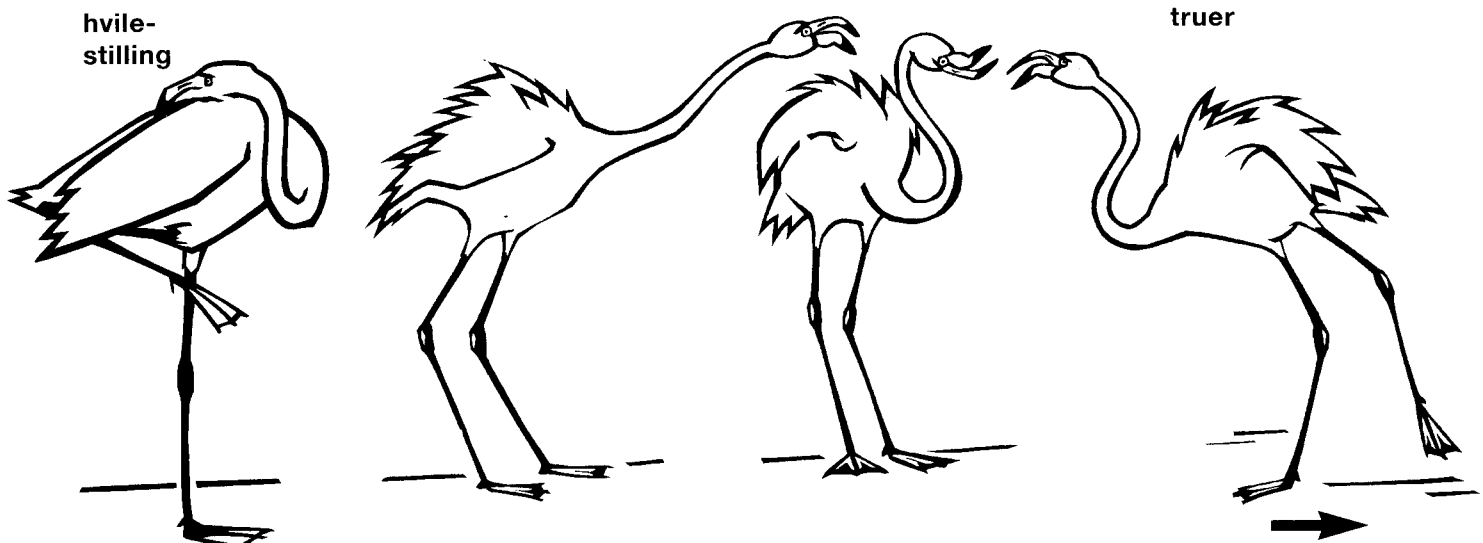

Advarsel

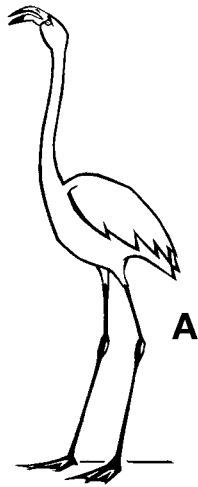
Mærker en flamingo fare, strækker den halsen lige i vejret og drejer hovedet fra side til side. Samtidig udstøder den nogle høje, korte lyde. De nærmeste fugle giver sig straks til at gøre det samme. På den måde advares hele flokken.

Trussel og kamp

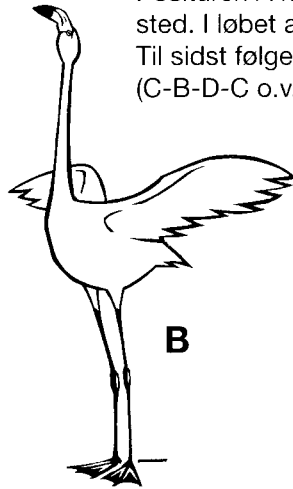
I yngletiden har hvert par sit redeterritorium. Hvis andre trænger ind på området, truer parret ved rejse rygfløjene og strække halsen skråt fremad. Hvis denne trussel ikke får de indtrængende flamingoer til at forlade stedet, angribes de.

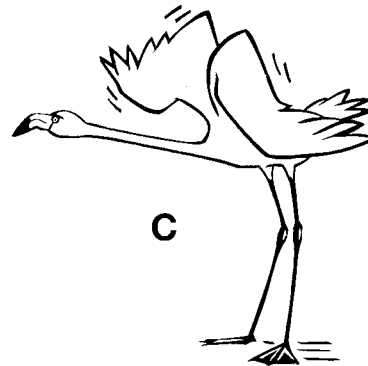
Signaler under kurtiseringen

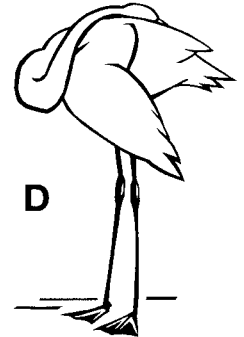
Strækker halsen lige i vejret, og drejer hovedet fra side til side, mens der udstødes korte, høje lyde.

Strækker vingerne ud til siden og halsen i vejret.

Strækker vingerne ud til siden og halsen fremad.

Lægger hovedet bag vingen.

Posituren A kan iagttages flere måneder før parringen finder sted. I løbet af foråret dukker flere og flere af positurerne op. Til sidst følger de hinanden i en bestemt rækkefølge (C-B-D-C o.v.s.).

Sexuel adfærd

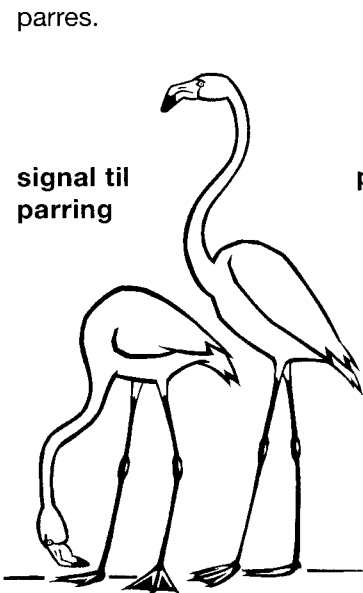
Flamingoerne danner par om foråret. I kurtiseringen indgår adfærdselementer som flamingoerne ellers benytter ved advarsel eller kropspleje (ritualiseret adfærd).

Hvert år skal flamingoerne igennem kurtiseringen, før parringen kan finde sted.

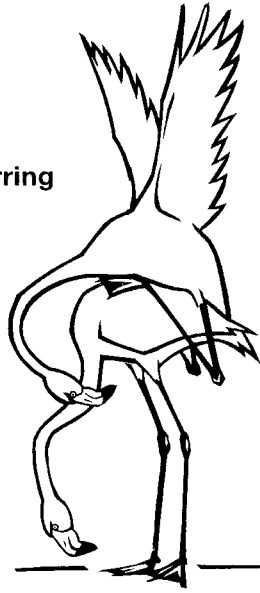
Parring og redebygning

Når en hun er klar til parring, stiller hun sig i "ædepositur". Det er signal til hannen om, at hun kan parres.

signal til parring

parring

Efter parringen bygger flamingoerne en kegleformet rede af mudder, planterester og sten med en lille fordybning på toppen. Her lægges 1 til 2 æg.

Yngelpleje

Flamingoungen er udruget efter 28 dage. Dundragten er grå-hvid.

Forældrene gylper kromælk op fra kroen og fodrer ungen. Nogle uger senere bliver dundragten grå og ungen forlader reden. Ungerne samles i store kolonier - en slags børnehaven. Så længe ungerne opholder sig i "børnehaven", fodres de af forældrene.

Ungen genkender sine forældres stemmer. Når en flamingo ankommer til "børnehaven", skrider den, og ungen løber den i møde.

Ungerne bliver i "børnehaven", til de er flyvefærdige (65-70 dage gamle).

Synkroniseret adfærd

Den lange optakt til parring synkroniserer æglægningen. Det betyder, at flamingoerne lægger æg inden for få dage. Unger af samme størrelse har større chance for at overleve, hvis kolonien f.eks. angribes af et rovdyr.

Den synkroniserede adfærd kan ligeledes observeres ved fare, hvor hele flokken reagerer på én fugls advarselskrig. Under flugt spredes flamingoerne ikke, men bevæger sig væk i samme retning.

I Zoo

Flamingoflokken består af 11 hanner, 8 hunner og et varierende antal unger. Flamingoerne er lukket inde om vinteren på grund af kulde. Derfor er der kun muligt, at iagttage flamingoernes specielle adfærdsmønstre på solrige dage fra marts til oktober måned.

Litteratur

Lademans Dyreleksikon. Bd. 4 og 19.

Alverdens Fauna. Bd. 5.

Djurens Værlid. Bd. 8, Malmø.

Spørg i Zoo-informationen og få yderligere oplysninger om flamingoer.

Præriehunde fakta

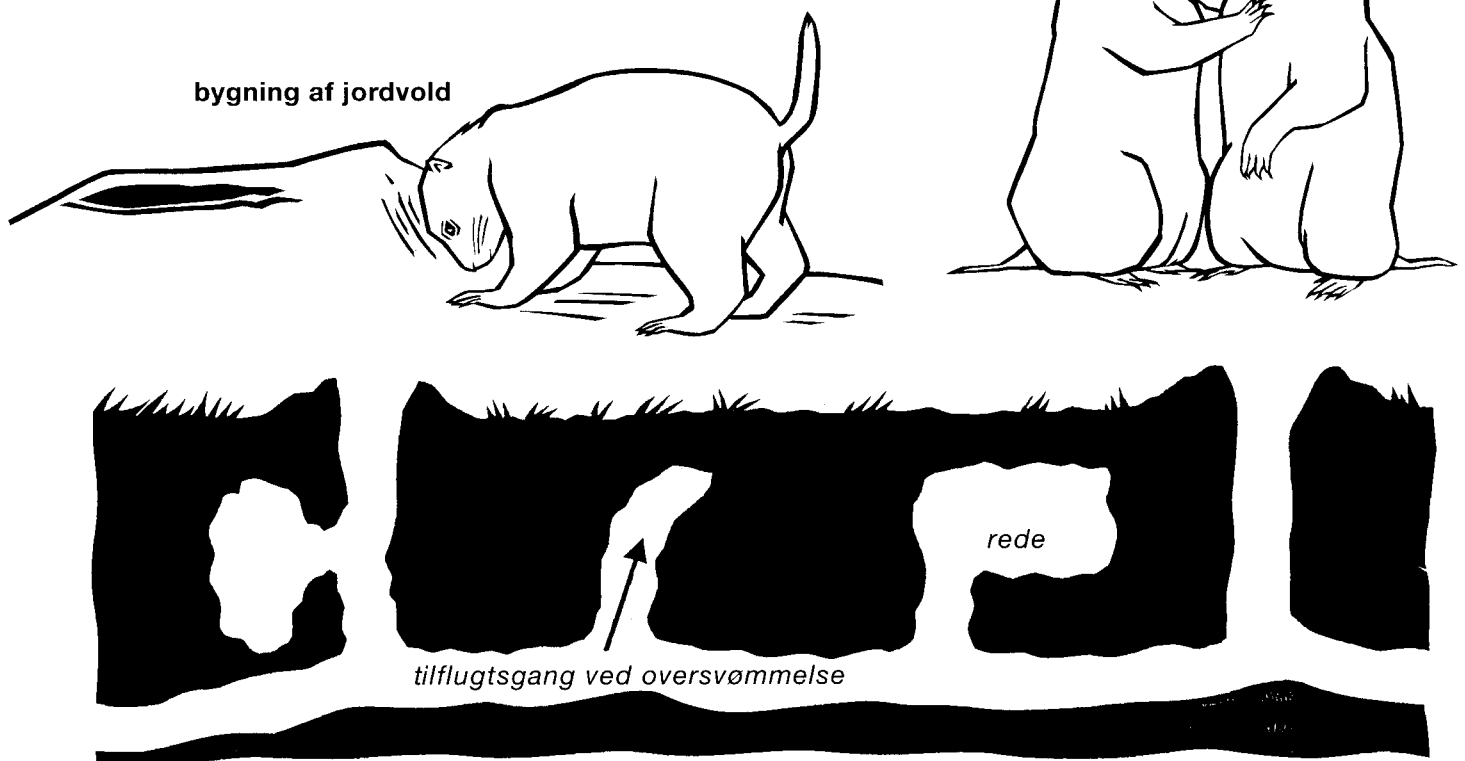

Levested

Præriehunde lever i steppeområder. De graver gangsystemer, der ligger 1-5 meter under jordoverfladen. Gangene kan være op til 34 meter lange og er ca. 15 cm brede. Præriehundene bygger små jordvolde omkring nedgangene. De graver og skubber jord hen til hullet og stamper den på plads med snuden. Jordvoldene fungerer som udkikspost og forhindrer også regnvand i at løbe ned i gangsystemerne. Jordvolden fungerer desuden som ventilationsskorsten, så det underjordiske gangsystem hele tiden forsynes med frisk luft.

Social organisation

Præriehundene lever i små familier, der består af 1 voksen han, 2-5 voksne hunner og et varierende antal unger. I de store gangsystemer lever mange familier sammen. De danner store kolonier, men hver familie har sit eget territorium. Familiens medlemmer snuser, slikker og piller hinandens pels. På den måde kender dyrene hinanden.

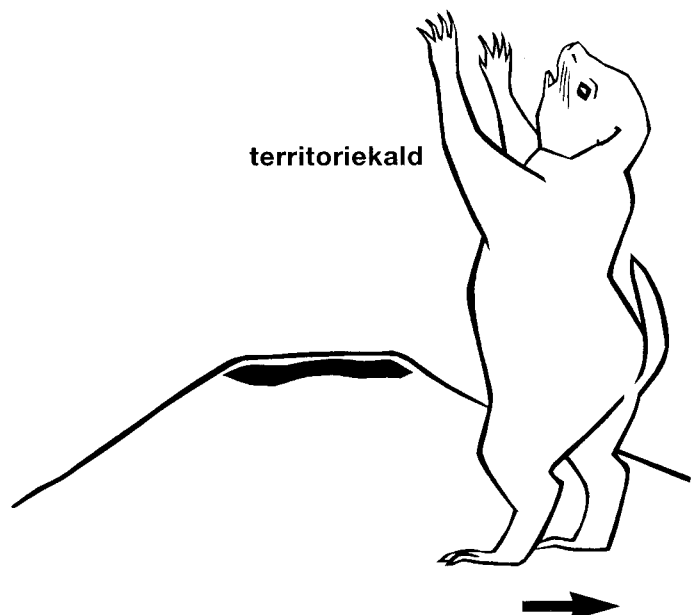
Territoriekald

Territoriet markeres med et territoriekald. Præriehunden rejser sig på bagbenene, stikker snuden i vejret og udstøder en høj lyd. Territoriekaldet udføres, når en fremmed præriehund nærmer sig. Kaldet udløser territoriekald hos de øvrige familiedlemmer, og alle er nu opmærksomme på den fremmede præriehund.

Alle præriehunde i kolonien udfører territoriekald. Hannerne er dog de mest aktive.

Alarmråb

Et alarmråb udstødes, når der er fare på færde. Det lyder som en hidsig gøen. Råbet får øjeblikkeligt alle præriehunde til at forsvinde ned i gangene.

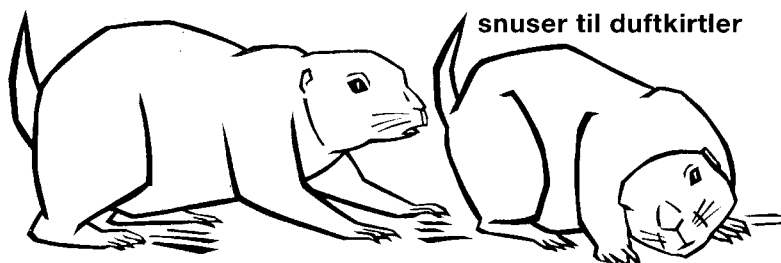
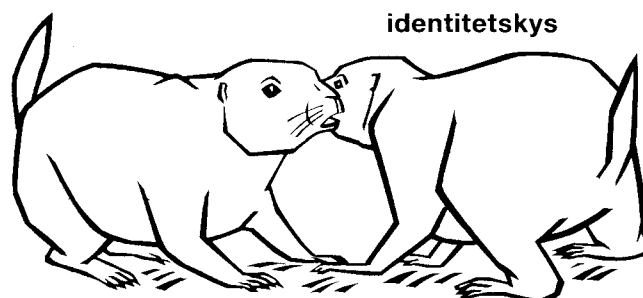
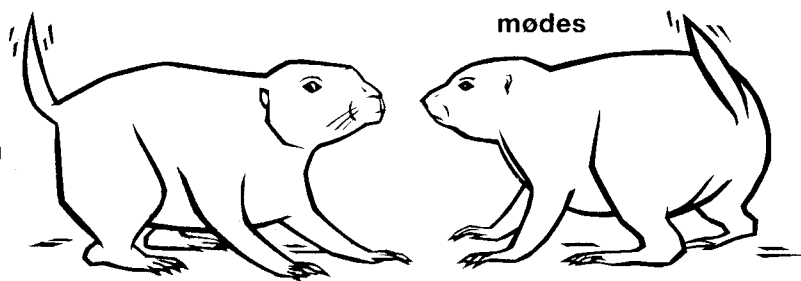

Identitetskys

Når to præriehunde mødes trykker de sig mod jorden og kryber logrende mod hinanden. De "kysser" hinanden ved at stikke næserne og de åbne munde med blottede tænder sammen.

Kender de hinanden, ruller den ene præriehund om på ryggen, og lader sig slikke af den anden. Præriehundene strækker sig, mens de holder sig tæt ved siden af hinanden.

Kender de ikke hinanden, flygter den ene ofte tilbage til sit eget territorium. Sker det ikke, starter snuseduellen. Med løftede haler og fremviste duftkirtler undersøger de nu på skift hinandens lugt. Snuseduellen fortsætter, til den ene præriehund bider den anden i enden. Den, der bliver bidt, flygter nu, eller snuseduellen fortsætter indtil nye territoriegrensener er oprettet.

hun med unger

Yngelpleje

Præriehunde føder ét kuld på højst 5 unger om året. Drægtighedstiden er 26-33 dage. Ungerne er blinde ved fødslen og får først øjne, når de er 5 uger gamle. Ungerne passes og plejes af alle de voksne i familien og kan uhindret passere territoriegrensener. Først når de bliver ældre, lærer de grænserne og identitetskyssets funktion at kende.

Befolkningskontrol

Præriehundene har forskellige måder at undgå overbefolkning på. De forplanter sig langsommere end andre gnavere. De bliver først kønsmodne i 2-årsalderen og føder kun ét kuld unger om året. Desuden forlader kønsmodne hanner og nogle få hunner hver år det gamle territorium og graver nye gangsystemer i udkanten af den gamle koloni.

I Zoo

Præriehundene i Zoo lever i en stor koloni. Kolonien består af 8-10 voksne præriehunde samt et varierende antal unger.

Det er muligt at iagttage præriehundenes sociale liv, samt hvordan de bruger jordvoldene som udkikspost.

Litteratur

Dyrenes adfærd. Georg Møller. Kaskelot, 1977. Alverdens Fauna. Bd. 2.

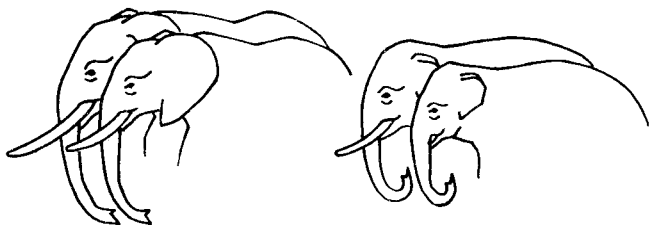
Djurens Værl. Bd. 12, Malmø.

Sociobiology. Edward O. Wilson, 1978.

Spørg i Zoo-informationen og få yderligere oplysninger om præriehunde.

Baggrund

Der findes to elefantarter - den afrikanske som fortrinsvis lever på savannen og den indiske, der lever i den asiatiske regnskov. De to arter ser ikke helt ens ud, men adfærdsmæssigt ligner de hinanden.

Afrikansk elefant:

4-7 tons, både voksne hunner og hanner har lange stødtænder. Ørerne er store.

Indisk elefant:

3-5 tons, kun de voksne hanner har lange stødtænder. Ørerne er forholdsvis små.

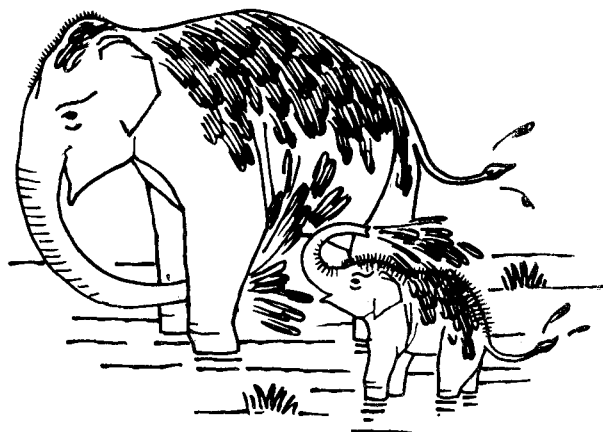
Social levevis

Elefanter er sociale dyr. Hanner og hunner lever dog ikke sammen, når de først er blevet kønsmodne. Hunelefanterne vil normalt forblive i den flok, hvor de er født og opvokset, mens hanlefanterne forlader flokken. De lever alene resten af livet med undtagelse af de korte perioder, hvor de opsøger hunflokkene for at prøve at parre sig.

I naturen består en elefantflok oftest af en ældre hun, hendes kønsmodne døtre og deres unger. I en sådan "familieflok" findes en rangorden, hvor den ældste eller største hun, kaldet matriarken, leder og forsvaret flokken og normalt har førsteret til føde- og bademuligheder. Familieflokken mødes med andre familieflokke, og grupper af elefanter kan nå op på flere hundrede individer.

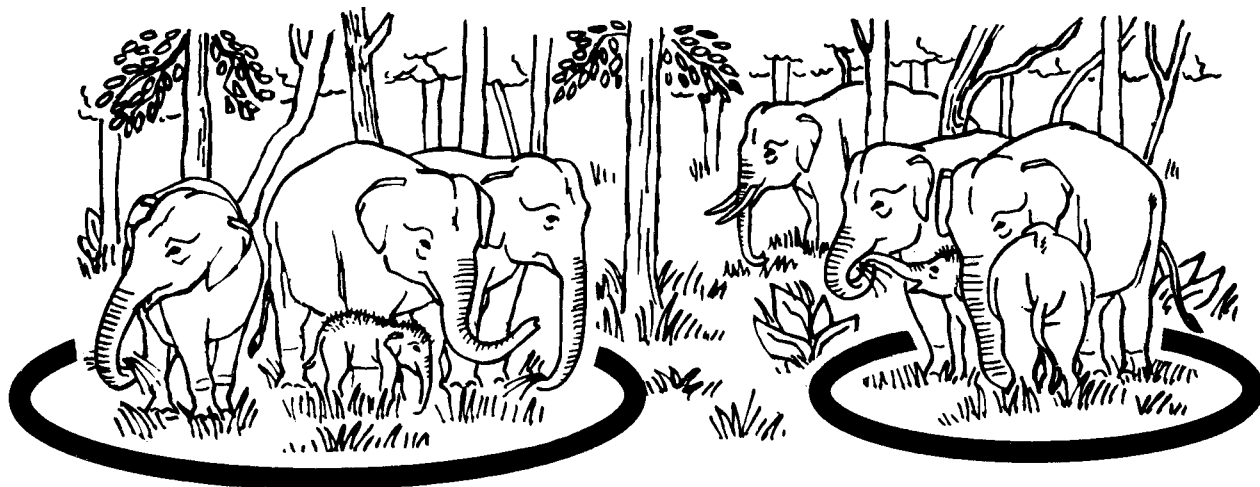
Intelligens

Elefanter har en god hukommelse og kan f.eks. genkalde sig gode fodersteder eller huske specielt farlige områder. De kan genkende hinanden og tilegne sig ny viden fra andre elefanter. De kan tillige udvikle ny adfærd til løsning af et problem, f.eks. hvordan man afbarker grene eller klør sig mellem tæerne. Resultatet er ofte at elefanterne i en bestemt flok takler dagligdagens opgaver på hver deres måde.

Hygiejne og afkøling

Som andre tropiske dyr har elefanter ekstra brug for at kunne køle sig af. De bader f.eks. i vand og mudder. Med fødder og snabel løsner og samler de desuden støv og græs, der kastes op på ryggen for at skærme for den stærke sol og beskytte mod parasitter. Ved rolig viften med ørerne laver elefanter en svaled luftstrøm ned langs kroppen, og blodet afkøles i ørerne, hvor blodkarene ligger lige under huden. Elefantens gnubben sig op ad træer eller sten holder huden ren og ny, hvilket letter varmereguleringen og medvirker til den almene hygiejne.

Fødesøgning

Voksne elefanter har brug for 150-200 kg føde om dagen. For elefanter i naturen optager fødesøgningen ca. 90 % af dagen. Især snabel og fødder benyttes, når plantemateriale af forskellig slags skal indsamles. Voksne elefanter kan nå grene i 6 meters højde og kan også finde på at vælte hele træer omkuld.

Kommunikation

- lyde, lugte og berøring som signaler

Elefanter udsender lyde vi mennesker kan opfange (ca. 2 til 20 kHz) f.eks. trompeteren, men også lyde det er umuligt for os at høre (ned til omkring 18 Hz). Disse lavfrekvente lyde transporteres mere ubesværet end højere lyde, og bruges når elefanter kommunikerer over større afstande (op til 5 km).

Elefanter henter mange lugtinformationer fra hinandens mund, endetarm og kønsåbning. Periodevis producerer især den voksne hanelefant et sekret med en gennemtrængende lugt fra sine to tindingekirtler, samtidig med at han forstærker sin individuelle lugt ved konstant at dryppe urin. Han er da i "musth". Hunelefanter foretrækker hanner i musth.

Elefanter søger ofte kropskontakt med hinanden. De berører hinanden med snablen, især i hovedet og ved endetarm og kønsåbning. Også berøring "krop mod krop" er almindelig i en familieflok.

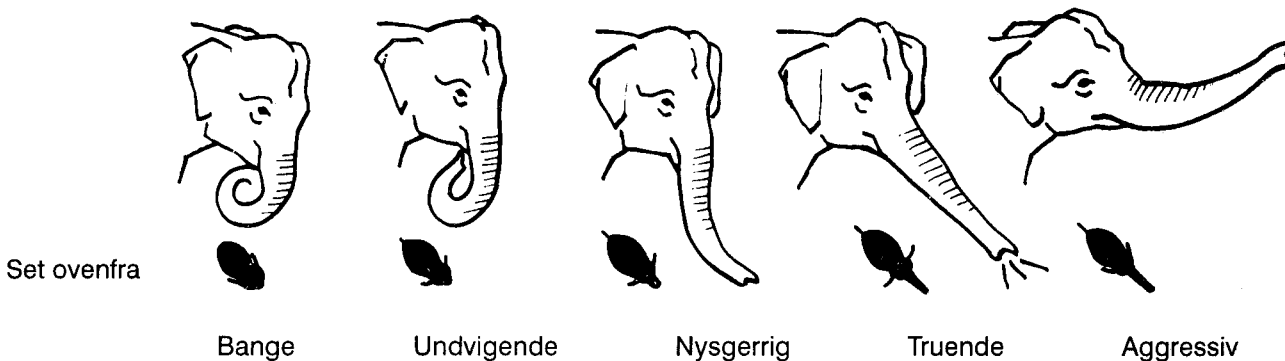
Elefanter benytter også synssansen i deres kommunikation. Visuelle signaler videregives fortrinsvis ved brug af snabel, øre-, hale- og hovedstilling. Signalerne kan gradueres, således at højden af hoved og hale samt fremsvingningen af snablen stiger med mængden af aggression.

Også ørenes stilling kan indikere elefantens humør. Jo mere de står ud fra hovedet, jo mere truende er elefanten. For ligesom andre dyr, prøver en truende elefant at se større ud end den egentlig er. Andre signaler som trompeteren, spark i jorden og kasten med ting øges også med stigende aggression.

Når truslen bliver til en egentlig aggression, lægges ørerne helt ind til hovedet. Nu er det ikke længere en opvisning, men et kommende reelt angreb.

Elefanter kan også vise at de er glade eller godt tilpas. En tilpas elefant vil umiddelbart virke mere undvigende end aggressiv. Den vil ofte udstøde hvin eller rumlende lyde og samtidig roligt vifte med ørerne.

Stigende aggression

I Zoo

I Zoologiske Have, København, består elefantflokkens af 3-5 voksne hunner, deres unger samt 1 voksen han, der går for sig selv. Udendørstræning og vask sker i weekender og ferier i sommerperioden kl. 13:30. Elefanterne fodres med grene kl. ca. 10 og igen kl. ca. 15:30.

Litteratur

- Elefanter. Eltringham 1991.
- The African elephant. DiSilvestro 1991.
- Lademanns dyreleksikon nr. 3, 1973.
- Animal tool use. Beck 1980.
- Sociobiology, Wilson 1978.
- Grzimek's encyclopedia, mammals vol 4, 1990.